
Artur Kuś

Wspólna Polityka Handlowa Unii Europejskiej a pozycja Polski na arenie międzynarodowej

Wprowadzenie

Wspólna polityka państw członkowskich Unii Europejskiej (dalej: UE) jest w ciągłym rozwoju i obejmuje coraz to nowe obszary współpracy państw. Obowiązuje tu zasada subsydiarności, tzn. na szczeblu wspólnotowym podejmuje się decyzje w tych sprawach, które wymagają wspólnego działania, natomiast te, które mogą być rozstrzygnięte przez państwa członkowskie, pozostawia się w kompetencji władz narodowych, regionalnych lub lokalnych. Zasadnicze wspólne polityki UE to: handlowa, rolna, walutowa, regionalna i strukturalna, społeczna, transportowa, ochrony środowiska, ochrony konsumenta i zdrowia, w dziedzinie badań i rozwoju, przemysłowa. Polityką najbardziej związaną z integracją ekonomiczną UE jest bez wątpienia Wspólna Polityka Handlowa (dalej: WPH).¹⁵

WPH jest oparta na jednolitych zasadach, zwłaszcza w odniesieniu do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych, ujednoczenia środków liberalizacyjnych, polityki eksportowej i handlowych środków ochronnych podejmowanych w przypadku dumpingu lub subsydiów.

Cele integracji ekonomicznej w ramach Wspólnoty miały być osiągnięte przede wszystkim przez ustanowienie unii celnej i towa-

¹⁵ Szczegółowe informacje i dane zawarte w artykule oparte są na opracowaniach: *Informacja o udziale Polski w kształtowaniu polityki handlowej Unii Europejskiej*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Polityki Handlowej, Warszawa, 12 lipca 2005 r. oraz *Polityka gospodarcza Polski w integrującej się Europie 2005-2006. Raport roczny IKCHZ*, Redakcja naukowa i koordynacja: J. Kotyński, Warszawa, 29 VI 2006 r.

rzyszającej jej WPH wobec krajów trzecich. Od 1 lipca 1968 roku utworzono w ramach EWG unię celną. Zniesiono cła we wzajemnych obrotach towarowych i ustanowiono wspólną taryfę celną wobec krajów trzecich. Naturalną konsekwencją funkcjonowania unii celnej w ramach UE było wprowadzenie WPH. Nastąpiło to 1 stycznia 1970 roku. Od tego momentu **polityka handlowa wobec krajów trzecich nie jest realizowana na szczeblu narodowym, lecz na szczeblu wspólnotowym.**

Istota wspólnej polityki handlowej Unii Europejskiej

W TWE przewidziano prowadzenie wspólnej polityki mającej na celu wspieranie harmonijnego rozwoju wszystkich dziedzin gospodarki, trwałego i zrównoważonego wzrostu stopy życiowej i zacieśnianie związków pomiędzy państwami członkowskimi. Jednym z pierwszych etapów realizacji tych założeń było stworzenie wspólnego rynku i stopniowe zbliżanie polityki gospodarczej krajów członkowskich. Środkiem budowy jednolitego rynku stała się między innymi WPH.

WPH obejmuje zespół działań, których celem jest oddziaływanie na rozmiary, kierunki oraz strukturę obrotów handlowych z zagranicą. W sposób zasadniczy wpływa na kształt stosunków zewnętrznych WE. Często wraz z umowami handlowymi podpisywane są porozumienia, wykraczające poza wymianę handlową (np. umowy stowarzyszeniowe).

Oficjalna definicja polityki handlowej nie została sformułowana. Komisja Europejska zdefiniowała politykę handlową, jako wszystkie środki regulujące handel zagraniczny z krajami trzecimi. Można przyjąć także tezę, iż WPH obejmuje zespół środków, których celem jest wywarcie wpływu na strumień handlu zagranicznego.

UE w ramach WPH stosuje środki taryfowe (preferencyjne), których istota sprowadza się do możliwości importu po niższych stawkach celnych niż wynikające z unijnej taryfy celnej, oraz różnego rodzaju środki reglamentujące obrót towarowy z krajami trzecimi np. środki wynikające z postępowań ochronnych (środki ochronne), i

tw. środki pozataryfowe (niewiążące się z modyfikacją należności celnych, i nie wynikające z przeprowadzonych postępowań ochronnych).

Cele wspólnej polityki handlowej

Cele polityki handlowej to przede wszystkim:

- 1) kształtowanie pożądanego rozmiarów eksportu i importu oraz salda bilansu handlowego;
- 2) poprawa *terms of trade*¹⁶ między innymi przez oddziaływanie na strukturę eksportu i importu oraz na konkurencyjność przedsiębiorstw krajowych (wspólnotowych);
- 3) stabilne w długim okresie zaopatrzenie gospodarki w niezbędne surowce i materiały;
- 4) stymulowanie zmian strukturalnych w gospodarce oraz zapewnienie równowagi na rynku pracy.

Głównym celem polityki handlowej jest zapewnienie ochrony krajowej (wspólnotowej) produkcji i zatrudnienia oraz bilansu płatniczego. Instrumenty polityki handlowej mogą być wykorzystane zarówno do osiągnięcia celów wewnętrznych, jak i zewnętrznych, tworząc współzależność między zagraniczną i wewnętrzną polityką ekonomiczną UE.

Zasady wspólnej polityki handlowej

Główne zasady wspólnej polityki handlowej obecnie są regulowane w TWE¹⁷. WPH opiera się na jednolitych zasadach, zwłaszcza w zakresie: zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych, działań ułatwiających dostęp do rynku oraz działań chroniących go przed dumpingiem lub subwencjami zagranicznymi oraz polityki eksportowej.

¹⁶ *Terms of trade* to, w pewnym uproszczeniu, stosunek między cenami i obrotami towarowymi dwu krajów uczestniczących w handlu międzynarodowym

¹⁷ Art. 131-134, Tytuł IX Wspólna Polityka Handlowa oraz w art. 300 Część Szósta – Przepisy ogólne i końcowe TWE.

Przekazanie narodowych kompetencji w dziedzinie polityki handlowej na szczebel wspólnotowy sprawia, że poszczególne państwa członkowskie nie mogą zawierać umów handlowych z partnerami lub różnicować zakresu protekcji celnej. Równoległe, jednostronne działanie ze strony pojedynczego kraju członkowskiego, w kwestii zewnętrznej polityki handlowej, jest niedopuszczalne. Gdyby nie było takiego rozwiązania, importerzy mogliby wykorzystywać bardziej otwarte państwa członkowskie UE do penetracji bardziej chronionych rynków.

WE zawiera dwa rodzaje preferencyjnych umów handlowych. Pierwsze z nich przewidują wzajemne udzielanie przez partnerów pewnych ulg w postaci redukcji stawek celnych i/lub zmniejszenia innych barier handlowych. Drugi typ to preferencje udzielane partnerom handlowym w sposób jednostronny.

Wskazać można :

1. unię celną między WE a jej partnerami (np. z Turcją), która polega na zniesieniu barier w handlu między stronami porozumienia, jak też na utworzeniu wspólnej zewnętrznej taryfy celnej (czyli jednakowego poziomu stawek celnych) w imporcie towarów spoza obszaru unii celnej,
2. strefę wolnego handlu (należą do niej kraje EFTA, państwa basenu Morza Śródziemnomorskiego, Meksyk), która oznacza zniesienie barier handlowych (ceł, ograniczeń ilościowych i innych) między stronami porozumienia na większość towarów,
3. udzielane jednostronnie preferencje handlowe (krajom Afryki, Karaibów i Pacyfiku, Wspólnocie Niepodległych Państw i pozostałym krajom objętym Systemem Preferencji Generalnych - GSP),

4. umowy, w których brak jest preferencji (zagwarantowane jest przestrzeganie klauzuli największego uprzywilejowania – KNU opartej na porozumieniu GATT/WTO)¹⁸,
5. umowy tzw. dyskryminacyjne¹⁹, w których partnerzy są traktowani gorzej w stosunkach handlowych niż pozostali partnerzy Wspólnoty.

Wspólna polityka handlowa Unii Europejskiej a system Światowej Organizacji Handlu

Wejście do UE zmieniło sytuację Polski na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO), w związku z przekazaniem polityki handlowej z poziomu narodowego na wspólnotowy. Oznacza to, że z państwami trzecimi i WTO negocjacje prowadzi Komisja Europejska (a dokładnie, Dyrekcja Generalna ds. Handlu – DG Trade) na podstawie mandatu od Rady UE i w konsultacji z grupami roboczymi Rady UE, przede wszystkim z tzw. Komitetem 133, w pracach którego uczestniczy przedstawiciel Polski. W Komitecie 133 omawiane są także wszystkie sprawy związane z uczestnictwem państw członkowskich w WTO. Na forum WTO państwa członkowskie UE nie prezentują oddzielnie swoich stanowisk. Wspólne stanowisko UE prezentowane jest przez Komisję Europejską. Stąd Komitet 133 jest tym właśnie forum, na którym Polska współtworzy wspólnotową politykę handlową prezentowaną w ramach negocjacji WTO.

Po wejściu w życie Traktatu Nicejskiego, w wyłącznej kompetencji WE do prowadzenia polityki handlowej znalazł się, obok obrotów towarowych, prawie cały handel usługami oraz handlowe aspekty praw własności intelektualnej.

¹⁸ Umowy tego rodzaju WE zawiera najczęściej z następującymi krajami: USA, Japonia, Australia, Nowa Zelandia, Republika Korei, Hong-Kong, Singapur i pozostałe kraje nie objęte preferencjami celnymi

¹⁹ W przeszłości dotyczyło to np. państw Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG).

Ważne znaczenie ma również możliwość autonomicznego stosowania niezbędnych środków ochronnych przez poszczególne kraje członkowskie. Jeżeli na skutek stosowania środków WPH występują trudności gospodarcze w jednym lub w wielu z tych krajów, wówczas Komisja zobligowana jest do zaproponowania metod współpracy między nimi, a w przypadku niepowodzenia tych działań – może upoważnić je do podejmowania niezbędnych środków ochronnych. W nagłych sytuacjach państwa członkowskie mają prawo do samodzielnego wprowadzania tych środków. Zobowiązane są jedynie do notyfikowania ich innym państwom członkowskim oraz Komisji, która z kolei ma prawo decydowania o poprawieniu lub znoszeniu podjętych w ten sposób przedsięwzięć ochronnych.

Można powiedzieć, że WPH w swojej części zewnętrznej, stanowi element koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich i w pewnym zakresie – wspólnej polityki zagranicznej.

Zmiany w polityce handlowej Polski po wstąpieniu do Unii Europejskiej

Przystąpienie do UE spowodowało istotne zmiany w polityce handlowej Polski, zarówno w sferze prawno-instytucjonalnej, jak i rzeczywistych obrotów towarowych. Zmiany te można zaprezentować w następujący sposób.

Po pierwsze – z uwagi na to, że polityka handlowa z krajami spoza Unii należy do wyłącznych kompetencji Wspólnoty, przestały obowiązywać krajowe przepisy regulujące obrót z zagranicą, a Polska przyjęła cały dorobek prawny WE w dziedzinie polityki handlowej. Polityka handlowa jest wytyczana i realizowana przez Komisję Europejską i Radę UE, działające w imieniu i na rzecz poszczególnych państw członkowskich. W dniu akcesji Polska musiała automatycznie przyjąć wszystkie instrumenty i zasady WPH obowiązujące w handlu z krajami trzecimi, w tym zewnętrzną wspólną taryfę celną i instrumenty pozataryfowe, a także rozbudowany system umów handlowych z partnerami spoza UE. Przyjęcie instrumentów i zasad WPH spowodowało istotne zmiany w imporcie z państw trzecich, mimo iż krajowe przepisy regulujące wymianę handlową Polski z

zagranicą zostały w dużym stopniu dostosowane do wymagań WPH jeszcze przed wejściem do UE. Jednocześnie nastąpiły niewielkie zmiany w dostępie polskich towarów do rynków krajów spoza UE.

Po drugie – jedną z najważniejszych i natychmiastowych konsekwencji handlowych wejścia Polski do UE było obniżenie protekcji celnej stosowanej przez Polskę wobec pozaunijnych dostawców towarów przemysłowych w wyniku dostosowania do zewnętrznej taryfy celnej UE (z ok. 12% na ok. 3,9%).

Po trzecie – wejście do UE oznaczało zniesienie ostatnich barier w handlu wewnątrzspółnotowym w postaci ceł antydumpingowych i środków ochronnych, a także wyeliminowanie kontroli granicznych towarów. Ułatwiło to obrót towarowy, bo obniżeniu uległy koszty związane z przestojami na granicy, wzrosła też przewidywalność czasu dostaw towarów. Handel Polski z pozostałymi państwami UE został objęty regułami jednolitego rynku europejskiego. Zmiany, jakie nastąpiły z dniem akcesji, dotyczyły przede wszystkim warunków wymiany artykułami rolnymi, ponieważ handel artykułami przemysłowymi był praktycznie całkowicie zliberalizowany już w 2002 r.

Po czwarte – po przystąpieniu Polski do UE nie zmieniły się znacząco warunki dostępu polskich towarów do rynków państw trzecich. Polska uzyskała korzystniejsze warunki dostępu do rynków państw, które utworzyły z WE strefę wolnego handlu lub unię celną, a z którymi handel przed akcesją odbywał się na zasadach KNU²⁰. Natomiast pewne pogorszenie warunków eksportu nastąpiło w wymianie z USA, Kanadą i Nową Zelandią, które wycofały przyznane na początku lat 90 XX wieku Polsce powszechne preferencje celne GSP, umożliwiające bezcłowy (USA i Kanada) lub preferencyjny (Nowa Zelandia) dostęp do rynku dla wybranych grup towarów.

Po piąte – nieznaczne pogorszenie warunków dostępu dla polskich eksporterów do rynków krajów trzecich nastąpiło w wyniku rozszerzenia na nowe państwa członkowskie ceł antydumpingowych i wyrównawczych nałożonych przez kraje trzecie (m.in. przez Indie,

²⁰ Np. Tunezja, Maroko, RPA, Chile, Meksyk.

USA, Chiny, Ekwador, Meksyk, Ukrainę i Wenezuelę) na import z całej UE. Powodem nakładania cel wyrównawczych są subsydia stosowane przez UE w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR). W wyniku przyjęcia wspólnej taryfy celnej przez Polskę nastąpiła ogólna redukcja stawek celnych na przeważającą część towarów zaliczanych do towarów nierolnych. W przywozie niektórych towarów z tej grupy nastąpiło jednak znaczne podwyższenie stopnia protekcji, wynikające z rozszerzenia na Polskę unijnych cel antydumpingowych i wyrównawczych.

Po szóste – z dniem przystąpienia do UE Polska została także objęta unijnym systemem kontyngentów ilościowych obowiązujących w imporcie: wyrobów włókienniczych i odzieży z niektórych krajów, wyrobów stalowych z Rosji, Ukrainy i Kazachstanu i niektórych towarów przemysłowych importowanych z Chin.

Po siódme – Polska jako państwo członkowskie UE odczuwa również konsekwencje sporów handlowych, jakie UE toczy ze swymi partnerami handlowymi. Z 15 sporów handlowych prowadzonych w kwietniu 2005 r. z inicjatywy UE na forum WTO aż 10 dotyczyło USA. Toczyło się też 5 spraw wytoczonych UE z inicjatywy USA. Konflikty na linii Bruksela–Waszyngton dotyczą najczęściej instrumentów ochrony rynku²¹, praw własności intelektualnej, wspierania eksportu, a także kwestii związanych z bezpieczną żywnością. W większości sporów handlowych wszczętych przez UE, Polska nie ma szczególnego własnego interesu gospodarczego. Ponosi natomiast ich konsekwencje w postaci wyższych cen na towary importowane. Korzystne dla Polski może natomiast okazać się rozwiązanie sporu z Indiami o cła antydumpingowe²².

Po ósme – dzięki członkostwu w UE Polska stała się stroną umów handlowych, które na zasadach wzajemności przyznają preferencyjny dostęp do rynków krajów trzecich, regulują większy zakres

²¹ Czyli środków antydumpingowych, wyrównawczych i środków ochronnych przed nadmiernym importem.

²² Polscy producenci byli bowiem także obiektem działań antydumpingowych Indii. Chodzi głównie o producentów: oxyalkoholi, żywicy wysoko styrenowej, elektrod węglowych i łóżysk kulkowych.

spraw gospodarczych oraz mają znacznie szerszy zasięg geograficzny niż dotychczasowe porozumienia, zawierane przez Polskę przed akcesją. Spośród nowych partnerów, którzy przyznali Polsce (ze względu na członkostwo w UE) preferencyjny dostęp do rynków należy wymienić: państwa EOG²³, basenu Morza Śródziemnego (przede wszystkim Tunezja i Maroko), Chiny, Chile, Meksyk i RPA. Polska aktywnie uczestniczy w dyskusjach wewnętrznych w UE dotyczących negocjacji, jakie prowadzi KE z Mercosurem (Argentyna, Brazylia, Paragwaj, Urugwaj), czy Krajami Zatoki Perskiej w sprawie utworzenia stref wolnego handlu z tymi ugrupowaniami.

Polski interes gospodarczy a wspólna polityka handlowa Unii Europejskiej

Polska, jako członek UE, nie prowadzi już samodzielnej polityki handlowej. Z dniem 1 maja 2004 r., została bowiem objęta unijnym systemem importowo-eksportowym. Uczestniczy natomiast aktywnie w pracach organów WE i popiera starania Komisji Europejskiej, prowadzącej negocjacje na forum WTO w imieniu państw członkowskich, o lepszy dostęp do rynków krajów trzecich. W praktyce oznacza to zgodę na większe otwarcie rynku unijnego, a więc i polskiego.

Polska przeciwstawia się jednak całkowitej liberalizacji sektorowej. Do tzw. sektorów wrażliwych naszej gospodarki zalicza się przemysł włókienniczy, odzieżowy, obuwniczy, motoryzacyjny i elektroniki użytkowej. W przypadku trzech pierwszych gałęzi Polska nie popiera szybkiej liberalizacji importu, a wobec dwóch kolejnych postuluje wydłużenie ochrony celnej.

Polska przywiązuje większą wagę do skutków liberalizacji zasad handlu światowego dla krajowego przemysłu (interesy defensywne), Unia natomiast do korzyści dla eksporterów (interesy ofensywne).

Na podstawie analizy kierunków ekspansji polskiego eksportu można wnioskować, że obecnie najważniejsze dla polskich eksporterów są rynki krajów sąsiednich, a dopiero w dalszej kolejności rynki

²³ Norwegia, Islandia, Lichtenstein.

zamorskie. Dostęp do krajów, które nazwać można „bliską zagranicą”, albo już jest wolny, albo będzie wolny w niedalekiej przyszłości. Analiza kierunków importu wskazuje natomiast, że najszybciej rośnie przywóz z krajów azjatyckich. Rodzi to obawy, że dalsze obniżenie protekcji celnej unijnego rynku nie przyniesie Polsce ekwiwalentnych korzyści. Zainteresowanie producentów unijnych stosowaniem tradycyjnych instrumentów ochrony rynku przed nieuczciwym i nadmiernym importem nie maleje. Z wnioskiem o ochronę przed importem występują zarówno duże zakłady przemysłowe, jak i drobni producenci reprezentowani przez branżowe zrzeszenia. W praktyce, najczęściej wniosków dotyczy ochrona przed dumpingiem. Analiza skutków handlowych wykazała, że wśród instrumentów pozataryfowych najszerszy zakres miały cła antydumpingowe. W ujęciu geograficznym skutki nałożenia ceł antydumpingowych dotknęły przede wszystkim import z Chin, Rosji, Białorusi i Ukrainy.

Przyjęcie systemu WPH przez Polskę oznacza także przyjęcie zasad polityki eksportowej. Każdy towar opuszczający obszar celny UE poprzez terytorium Polski, jest poddawany nadzorowi celnemu i podlega normalnej procedurze celnej, w której wykorzystuje się deklarację eksportową składającą się z dokumentu SAD oraz innych niezbędnych dokumentów. UE nie stosuje ceł i innych opłat eksportowych. Zgodnie z regułą swobodnego eksportu UE nie stosuje barier ilościowych w wywozie towarów poza obszar UE. Tylko w wyjątkowych, określonych sytuacjach, ustanawiane są ograniczenia wywozu, które mogą przyjmować formę: zakazu eksportu, pozwoleń wywozu i licencji wywozowych, nadzoru statystycznego.

Dzięki członkostwu w UE, Polska ma znaczący wpływ na podejmowane przez Wspólnotę decyzje. Polska zainicjowała m.in. wzrost zainteresowania UE rozwijaniem stosunków handlowych z krajami WNP. Dlatego też bardzo istotnym elementem są negocjacje akcesyjne grupy państw WNP, a w szczególności Rosji i Ukrainy. Priorytetami dla Polski jest doprowadzenie do stabilizacji polityki handlowej tych państw w procesie negocjacji ich akcesji do WTO w celu osiągnięcia przejrzystości reguł handlowych oraz wyeliminowania przepisów niezgodnych z Porozumieniami WTO.

Z uwagi na położenie i dotychczasowe doświadczenia w stosunkach bilateralnych, Polska ma naturalne możliwości aktywnego i kompetentnego angażowania się w formułowanie i realizację WPH wobec partnerów wschodnich. Tę pozycję Polska dyskontuje przede wszystkim w obecnym procesie akcesji państw tego regionu do WTO, gdzie możliwy jest nasz wpływ na wyniki unijnych negocjacji list koncesyjnych tych partnerów oraz systemowe warunki ich udziału w systemie wielostronnym.

Podsumowanie

Dzięki członkostwu w UE otworzyły się nowe rynki eksportowe. Z drugiej strony obniżyła się też ochrona rynku polskiego ze względu na generalną obniżkę ceł po przyjęciu taryfy unijnej i szeregu preferencji przyznanych przez UE w wyniku obowiązywania wzajemnych umów handlowych, systemu GSP UE lub jednostronnych preferencji wobec krajów rozwijających się (np. Afryki, Karaibów i Pacyfiku – AKP).

Polityka handlowa WE powinna we współczesnych warunkach mieć charakter strategiczny. Oznacza to konieczność sformułowania stawianych przed nią celów w odniesieniu do dłuższego okresu oraz do określenia środków służących ich realizacji.

Niestety, niedawny problem związany embargiem handlowym nałożonym przez Rosję na polską żywność, wskazuje na słabości organów WE, a tym samym na słabość i brak solidarności europejskiej. Podczas sesji plenarnej Parlamentu w Brukseli, odbyła się debata poświęcona wynikom szczytu UE - Rosja, który odbył się w Helsinkach, 24 listopada 2006r. Wielu posłów wyrażało zrozumienie dla stanowiska Polski w sprawie embarga handlowego nałożonego przez Rosję na polską żywność i podkreślało konieczność zachowania jedności i solidarności w ramach UE. Na szczycie nie doszło do planowanego wcześniej rozpoczęcia formalnych negocjacji dotyczących podpisania nowego porozumienia ramowego w sprawie współpracy UE i Rosji. Przyjęciu mandatu negocjacyjnego sprzeciwiła się Polska do czasu rozstrzygnięcia sporu dotyczącego eksportu polskiego mięsa na rynek rosyjski. Przedstawiając wyniki szczytu komisarz Benita Ferrero-Waldner stwierdziła, że po przeprowadzeniu

inspekcji fitosanitarnych w Polsce Komisja uważa, że zakaz importu polskiego mięsa wprowadzony przez Rosję był „nieproporcjonalny”. Zapowiedziała podjęcie trójstronnych rozmów z udziałem Komisji, Polski i Rosji w celu rozwiązania tego długotrwałego konfliktu. Zapewniła również, że brak nowego porozumienia z Rosją nie spowoduje luki prawnej, gdyż współpraca będzie nadal kontynuowana w oparciu o obecnie obowiązujące porozumienie. Z wypowiedzi innych posłów, z którymi można się w pełni zgodzić, wynika, iż Rosja stosuje taktykę rozbijania jedności Unii Europejskiej. Istnieje przecież jednolita polityka handlowa, dlatego komisarz odpowiedzialny za politykę handlową powinien przyjąć w przyszłości odpowiednie priorytety, czego w przypadku Polski nie zrobił. Federacja Rosyjska stosuje wobec państw UE podwójne standardy, dzieląc je na lepsze i gorsze, zapominając o funkcjonowaniu w ramach UE WPH.

Miejsce Polski w Europie wyznacza nie tylko jej położenie geopolityczne i historia, ale przede wszystkim jej pozycja ekonomiczna i polityczna. O naszym miejscu w Europie decyduje aktywność na arenie międzynarodowej, udział w organizacjach i inicjatywach europejskich, a także stosunki z państwami naszego rejonu. Trzeba również pamiętać o wymiarze moralnym i duchowym, poprzez który powinniśmy starać się kształtować politykę wspólnotową. Jej fundamentem powinny być wartości, które legły u podstaw kultury europejskiej. Integracja europejska jest próbą połączenia współpracy rządów poszczególnych państw i funkcjonowania ponadpaństwowego, ponadnarodowych instytucji i struktur prawnych. Polska stając się częścią tych struktur uzyskała gwarancje bezpieczeństwa, utrwaliła demokratyczny model ustrojowy, może współkształtować decyzje istotne dla polskiej racji stanu, co bez udziału w Unii Europejskiej byłoby trudniejsze. Ma również szanse na umocnienie swojej pozycji międzynarodowej także, jeśli chodzi o politykę wschodnią. Ważne wydaje się wypracowanie takiej pozycji Polski, która dawałaby jej realny wpływ na wszystkie obszary polityk prowadzonych w ramach UE (a szczególnie na WPH) i jednocześnie stwarzała szanse na dalszy rozwój gospodarczy Polski.